

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתפה

ערב שבת יקודש
פרשת בלק
ו' בתמוז ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

"בהנוגע לעצם השאלה, לדעתי לא רק ישנו מקום לשקלא וטריא, אלא שקרוב יותר לומר שחזתם בתוך חזתם בכגון דא אינו מועיל. וכמו הדין דשו"ע סי' קנו' סעיף ו' ועוד, ואין כאן מקומו". עכ"ל. ק.
אודה לכל מי שיוכל להבהיר יותר את הדברים ואת מקורותיהם.

אכילה ושתיה לפני ביקורי קברים

בספר המנהגים עמ' 96 (אחרי מנהגי יו"ד שבט) נאמר: "שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר שקודם ההליכה על ציון ואהל - נוהגין שאין אוכלין אבל שותים". ובהערות צויין: "קובץ מכתבים ג, עמ' וא"ו. ומציין שם כ"ק אדמו"ר שליט"א: ראה זח"ג ע"א. אחרונים בשו"ע או"ח סו"ס תקפ"א. לקוטי צבי. ילקוט אברהם לר' אברהם ליפשיץ או"ח סי' תקפ"א. אלף המגן שם". עכ"ל. ונדפס גם בלקוטי שיחות כרך יא עמ' 207, ובאג"ק כרך ג עמ' רעט [שם] נוסף תאריך "מהעתקה": ב' אייר תש"ז.
לכאורה ממקום כתיבת המנהג, ומהלשון "ציון ואהל", מובן שהכוונה רק לקברי צדיקים. אבל מהמקורות שצויינו שם, משמע שהדברים נכתבו כמענה לשאלה שהיתה בפועל, אבל הכוונה לכל קבר.
לעת עתה ראיתי בחלק מהם:

'לקוטי צבי' [כל-בו, לר' צבי הירש בן חיים מפירודא, עמ' 244], בפרק "תפילות על בית עלמין": "אין לאכול ולשתות קודם שילך על הבית-עלמין. ויש נוהגים לטעום מידי קודם שהולכים על בית-עלמין, מחשש "דורש אל המתים" - זה המרעיב את עצמו ולן בבית הקברות", אבל לא לסעוד, כדי לצאת גם דעה הראשונה". עכ"ל.

וב'ילקוט אברהם' לר' אברהם בן שבת ליפשיץ, חאו"ח סי' תקפ"א [ב'אוצר החכמה' עמ' 135]: ראיתי כתוב בפוסקים אחרונים כי באותו יום שהולכין על הקברות, לא יאכל ולא ישתה קודם שהולך על הבית הקברות, עוד כתבו דיש נוהגין לטעום מעט קודם שהולכין על הבית הקברות, מהחשש מה שדרשו רז"ל עה"פ "ודורש אל המתים" - "זה המרעיב את עצמו ולן בבית הקברות", עיין שם (והגם שאינו דומה לדברי רז"ל אלו, שהם מיירו שמרעיב את עצמו שיהיה רעב ואחר-כך הולך ולן בבית הקברות, אבל על-כל-פנים יש מועט [=מעט] רמז להאחרונים מדברי רז"ל הנ"ל) על כן לדעתי הצעירה, מהיות טוב לצאת לשני הדעות הללו, דהיינו שיטעום קצת שלא יהיה רעב ולא יסעוד שיהא שבע קודם שילך על הבית החיים, כן נראה לי, או שילך בבוקר קודם התפילה, שממילא אסור לו לאכול אז, ועל-כל-פנים ישתה מעט קאווי או טעיי [=קפה או תה] אם נוהג בזה קודם תפילתו גם בפעם אחרת, כן נראה לי" עכ"ל.

(6) כך נדפס (מהעתקה. לא ניתן להשיג את הכתי"ק עצמו). ובוודאי שיש כאן טעות הדפוס, כי השולחן-ערוך יורה-דעה סי' קנו אינו עוסק בדיני יין נסך כלל. ואולי הכוונה לסי' קל ס"ח. ויש מציעים שהכוונה לסי' קלא ס"א, שם נאסר היין לדעת המחבר גם אם הוא חותם בתוך חותם כיוון שמונח ברשות הגוי בעליו, וגם להרמ"א שרי רק בהנאה. וע"ע.
(7) דברים יח, יא. סנהדרין סה,ב.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

יין באוניות ישראליות / אכילה לפני ביקור קברים

יין שבאוניות ישראליות

בשעתו, אסר הרבי בפשיטות (גם) את היין שבאוניות הללו כשעבדו בשבת, כגון: "הרי קידש על היין השייך לבעלי האונייה הנוסעת בחילול שבת בפרהסיא, שהיין אסור הוא (והשגחה בנידון זה הרי זה חוכא וטלולא, כי אין איסור יינו של מחלל שבת בפרהסיא מפני מגע עכו"ם, וק"ל)".

וב'התקשרות' גיליון רסד (עש"ק שופטים תשנ"ט), כתבנו: "ותמהו רבים, הלא משנה שלימה שנינו: "המטהר יינו של עכו"ם" (מותר, אם יש ביטחון שלא ייטול ממנו ושל לא יזייף, כמבואר שם)". ונלאו למצוא תשובה על זה. ומאידך, רבים החלו להדר שלא להשתמש ביין שבכעלות מחללי ש"ק, ולכן נמנעו מיין המיוצר ביקבים שבכעלות חברות-מניות (ובפרט לפי דברי הרבי במקום אחר, שחברה כזאת דינה כדין שותפות³). והנה לאחרונה נדפס מכתבו של הרבי מיום י"ט במרחשוון ה'תשי"ט להרב שלמה יוסף זווין ז"ל, וזה לשונו בהנוגע לענייננו:

"במ"ש בהנוגע למכתבי אודות האניות, האם היתה כוונתי, שיהי יינו של מחלל שבת בפרהסיא, אסור אפילו בלא נגיעה.

"הנה במכתבי הנ"ל - הבאתי רק הענינים הכי ברורים לדעתי בעניין, שגם הם רבים הם. והשמטתי בכוונה כל דבר ועניין שיש להתפלפל [בו], אפילו באם תהיה המסקנא לאיסורא - וטעמי פשוט - בהתחשב עם טבעי בני אדם: כשאין רצונם במסקנא איזה שתהיה, לוחמים במסקנא בעניינה החלש מבלי להזכיר שזה בא כסניף. ועל-פי זה מובן - שבהנ"ל לא נכנסתי לנקודה האמורה, כיוון שיש כאן מקום לשקלא-וטרואי. וכמרומו גם במכתבי, הנה לאידך גיסא - לא רציתי להדגיש עוד יותר [את] כוונתי, והיא שהמשגיח עצמו גם הוא מסוג האמור, שהרי משתמש במים והאור ועוד ועוד⁴. גם כבר ברור מפי עדות, ששומרים היין רק ממגע אינם יהודים, אבל לא ממגע הצוות ובראשם רב החובל - שבשולחן הוא היושב-ראש וכו', וממלאכתו - הם עניני כתיבה וכו' גם כיום השבת-קודש.

1) אג"ק ח"ג עמ' שכב. שעב"ג [שם פיקפק גם בנאמנות המשגיח]. חט"ו עמ' ריו. חט"ז עמ' שכג.

2) ע"ז סא,א.

3) ראה 'רשימות' חוברת קסא, וב'התקשרות' גיליון תש"ה.

4) ע"י הנחות בלה"ק, יג תשרי תשע"א, בחוברת 'שיחות - שבת בראשית (התועודות ב) ה'תשכ"ז'. נושא זה מתחיל מס"ע 19 ואילך. כדרכנו, הובאו הדברים בכתב מלא, בפתיחת ראשיתיות וקיצורים, ובתוספת פיסוק והסבר בסוגריים מרובעים.

5) צ"ע דלכאורה הוא רק "מורה היתר" לעצמו בזה (או מורים לו היתר) בטעות, שהרי היו רבנים ידועים שטעו ובעיקר שהוטעו בזה בזמן, ולמשל אפילו הרה"ח הגאון ר' שמאי גינזבורג ע"ה (בעהמ"ח ס' אמרי שמאי, מחשובי חסידי גור) עבד אז בהשגחה על האוניות, והתכתב עם הרבי בנושא. לצערי, לע"ע לא הצליחו למצוא את המכתבים עצמם (חלקם כנראה התפרסם אז באחד הקבצים התורניים, ויש לחפש זאת).

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בתמוז ה'תשע"א - י"ג בתמוז ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בתמוז	הלי שחיטה פרק ג-ה.	הלי רוצח ושמירת נפש פרק ו.	מל"ת קא.
ש"ק	ז' בתמוז	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קמז.
א'	ח' בתמוז	פרק ט-יא.	פרק ח.	מל"ת שו.
ב'	ט' בתמוז	פרק יב-יד.	פרק ט.	מ"ע קמח.
ג'	י' בתמוז	נדבות פי וגו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי.. הלי שבועות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק י.	מל"ת סא.
ד'	י"א בתמוז	פרק ד-ו.	פרק יא.	מל"ת סב.
ה'	י"ב בתמוז	פרק ז-ט.	פרק יב.	מל"ת רמח. רמט.
ו'	י"ג בתמוז	פרק י-יב.	פרק יג.	מ"ע ז.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר***		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', ו' בתמוז	4.15	3.06	4.42	5.49	9.11	12.46	1.21	7.50.0	8.18
ש"ק, ז' בתמוז	4.15	3.07	4.42	5.49	9.12	12.46	1.21	7.49.8	8.17
א', ח' בתמוז	4.16	3.08	4.43	5.50	9.12	12.46	1.21	7.49.6	8.17
ב', ט' בתמוז	4.17	3.09	4.44	5.50	9.12	12.46	1.21	7.49.3	8.17
ג', י' בתמוז	4.17	3.10	4.44	5.51	9.13	12.46	1.21	7.49.0	8.16
ד', י"א בתמוז	4.18	3.11	4.45	5.51	9.13	12.46	1.21	7.48.7	8.16
ה', י"ב בתמוז	4.19	3.12	4.46	5.52	9.13	12.46	1.22	7.48.4	8.16
ו', י"ג בתמוז	4.20	3.13	4.46	5.52	9.14	12.46	1.22	7.48.1	8.15

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדח"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדח"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בלק	7:13	8:30	7:28	8:32	7:21	8:34	7:29	8:31
פינחס	7:11	8:27	7:26	8:30	7:19	8:31	7:27	8:28

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מאת הרב יוסף שמחה גינזבורג

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בלק

ז' בתמוז

פרקי אבות - פרק ה'.

יום רביעי

י"א בתמוז

במנחה אין אומרים תחנון.

יום חמישי

י"ב בתמוז, חג הגאולה

אין אומרים תחנון.²

"מועד המועדים"³. יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, בשנת תר"מ.⁴ יום בו נתבשר - בשנת תרפ"ז - שהוא חופשי מגלותו אשר הגלה - אחרי שהיה תפוס במאסר - על עבודתו בחיזוק התורה

(1) קביעתו בחודש הרביעי היא התחלת הגילוי דלעתיד לבוא, כיוון שפנימיות צום הרביעי הוא עניין של ששון ושמחה - ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 507, 531 ובכ"מ.
(2) לוח 'היום יום' ספר המנהגים. לוח כולל-חב"ד.

(3) במשך השנים נוספו הוראות, כמו להתוועד גם ביום ט"ו תמוז (שלימות הגאולה, יום בו הגיע בעל הגאולה לביתו - 'התוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 44); להתוועד עד כולל ש"ק י"ז בתמוז (לפי הקביעות אז), ואף ב"ט בו (יום הברית-מילה של בעל הגאולה) באופן המותר - למצוא שמחת ברית-מילה או פדיון-הבן וכיו"ב, וכשמשתתפים בשמחה זו ידגישו גם את הברית, ויחזרו חסידות מבעל הברית (תורת מנחם התוועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2515).

(4) לשון בעל הגאולה באג"ק שלו ח"ב עמ' תכ. וביאר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מועד עניינו - שנעשה בו נס, וי"ב תמוז הוא מועד ונס הכללי, ניסו של ראש ישראל, שממנו נמשכים כל המועדים וניסים פרטיים" - לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1322.

(5) תולדות ימי חייו ב'ספר התולדות - אדמו"ר מהוריי"צ' (ארבעה כרכים, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ל - תשל"ו).

והיהדות.⁵

ממכתביו ליום זה:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה ב"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה".⁶

"בשני ימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבאים עלינו לטובה יתוועדו אנ"ש...".⁷

"יום התוועדות והתעוררות לחיזוק התורה וכן: בדבר חיזוק דרכי החסידות בקביעות ושמירת זמני לימודי דא"ח, ולהתעורר בקיום ענייני הלימוד"⁸ בכל אתר ואתר לפי עניינו".⁹

יום שישי

י"ג בתמוז, חג הגאולה

יום בו יצא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לחירות.

מנהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לעשות מגבית בעת ההתוועדות - עבור המוסדות הידועים בשם "אהלי יוסף יצחק".⁹

(5) ספר המנהגים שם. פרשת ימים אלו בספר התולדות הנ"ל ח"ג ובפרט מפרק כא ואילך, ובספר השיחות תר"פ-פ"ז עמ' יא ועמ' 171 ואילך. ושם הובא, שכיוון שהיה המשד סגור בי"ב בתמוז בשל חג המוני שהיה בעיר ביום זה, היה השחרור בפועל רק בי"ג בתמוז.

(6) ספר המנהגים שם, מאג"ק שלו ח"ב עמ' פ.
(7) 'היום יום' יב תמוז, מאג"ק שם עמ' קפב.
(8) 'היום יום' יג תמוז וספר המנהגים שם עמ' 100, מאג"ק שם עמ' תכ.

(9) ספר המנהגים שם. וראה לקוטי שיחות חלק כג עמ' 270, שזהו דבר הפשוט שאין צריך להזכירו במפורש בכל שנה [ועד"ז בקשר לניגונים בהתוועדות, כמו "ניעט ניעט ניקאווא", ועוד - שיחת ש"פ מטו"מ תשמ"מ סמ"ז, עיי"ש], ומי שלא נתן - ישלמנה בימים שלאחרי זה, עיי"ש.

כל יחיד כ'צור גדול' להפצת המעיינות בכל מקום

הכרוז שניתן מלמעלה על ידי נשיא הדור • מול ה"מים רבים" בעולם יש לנהוג בתוקף של "צור גדול" • בעל השמחה החל לשלוח שלוחים, שלמרות היותם יחידים, היו "צור גדול" לבנין היהדות • שיטתו ורצונו של הבעש"ט - דווקא ביציאה בין אנשים פשוטים להפיץ רזין דאורייתא • עבודתן המסודרת של נשי ובנות ישראל בענייני החינוך והבית - "מגבעות", היא המביאה ל"אשורנו" - מילוי הרצון העליון • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. [...] כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, אומר, שצריך להיות לימוד התורה ללא פשרות, - וכיון שלימוד התורה הוא לימוד המביא לידי מעשה (כפסק הגמרא¹), הרי מובן שגם המעשה הוא ללא פשרות - הרי זה סימן שעתה הגיע הזמן שיכולים ליישם זאת בפועל; כיון שדורשים זאת, בודאי יכולים לקיים זאת, כידוע הכלל ש"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"², ו"אינו מבקש כו' אלא לפי כחן"³.

דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל הם בבחינת כרוז קא אתי מלמעלה, מנשיא הדור, שידעו, שעתה הוא הזמן שיכולים להביא את ענייני התורה והמצוות כפי שהם - כל תרי"ג המצוות וכל חלקי התורה - ללא פשרות, בכל מקום, גם ב"חוצה", אלא שצריכים לעשות זאת בדרכי התורה - בדרכי נועם ובדרכי שלום⁴, ואז יתקבלו הדברים

ב. בנוגע לדברי המדרש⁵ על הפסוק⁶ "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", "משל למלך שהיה מבקש לבנות מדינה . . . והיו המים עולים . . . ולא היו מניחים לעשות את היסוד . . . עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול, אמר, כאן אני קובע את המדינה" - הרי כיון שמספרים זאת

בסבר פנים יפות, אפילו אצל אלו שלעת-עתה, מאיזה טעם שיהיה, אינם מוכנים שיתקבלו הדברים אצלם בשלשת לבושי המחשבה דיבור ומעשה - שהרי גם אצלם ישנה "אוזן שומעת", וגם כאשר לכתחילה הרי זה באופן של שמיעה ("הערן") בלבד, הנה במשך הזמן יהיה זה גם באופן של "דערהערן"⁷.

* * *

(5) ראה שיחת י"ב תמוז תרצ"ט ס"ד (סה"ש תרצ"ט ע' 343). וש"נ.

(6) שמור"ד פט"ז, ז.

(7) פרשתנו (בלק) כג, ט.

(1) קידושין מ, ב. וש"נ.

(2) ע"ז ג, סע"א.

(3) תנחומא נשא יא. במדב"ר פ"ב, ג.

(4) ראה משלי ג, יז. רמב"ם הל' חנוכה בסופן.

אין להתאמץ ולחזור אחרי "משמני הארץ", אבל אם הם באים ממילא, מעצמם - אפשר לנצלם לעבודת הבורא, שכן הם מרחיבים דעתו של אדם ללימוד התורה.

(אור התורה במדבר עמ' א'תרע)

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל (כג,כג)

כבצצי ימיו של עולם היה אותו רשע עומד (ירושלמי שבת ספ"ו)

פירוש: בלעם היה עומד אז בשנת ב' אלפים תפ"ח, והוא התנבא שבעוד ב' אלפים תפ"ח שנה ("כעת"), היינו בשנת ד' אלפים תתקע"ו, תשוב הנבואה לישראל (הרמב"ם באגרת תימן). ואכן - באותה תקופה חיו ר' שמואל הנביא (אביו של ר' יהודה החסיד); ר' אלעזר בעל ה"רוקח"; הרמב"ן (שהיה מקובל גדול); הראב"ד (שהופיע רוח הקדש בבית מדרשו); ר' עזרא הנביא; ר' יהודה החסיד (עליו אמרו שאם היה בימי הנביאים היה נביא); ועוד.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

בדורות האחרונים זכינו שוב לחזרת הנבואה לישראל, בהתגלותו של הבעל-שם-טוב ותלמידיו, וגילוי זה מהווה הכנה והקדמה לביאת המשיח, הנרמזת בפסוק הבא - "הן עם כלביא יקום".

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 588)

וירא את ישראל שכן לשבטיו (כד,ב)

ראה שאין פתחי אוהליהם מכוונים זה כנגד זה (בבא־בֵּתרא פ)

גם בדירת עראי חייבים להקפיד על גדר הצניעות - "שאינ פתחי אוהליהם מכוונים זה כנגד זה". לאפוקי מאותם אנשים הנוהגים להקל בענייני צניעות בקיץ, כשנמצאים בדירת עראי מחוץ לעיר, באומרים "אחטא ואשוב" - כשאשוב העירה.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 84)

כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו (כד,ט)

"כרע שכב" - גם כשבניישראל שרויים ב'שנת' הגלות,

"כארי וכלביא" - הם חזקים וגיבורים, שכן שליטת האומות אינה שליטה של אמת. אך אף-על-פי-כן אין בכוחם לגאול את עצמם, אלא

"מי יקימנו" - הקב"ה יגאלם, ככתוב (תהלים יד) "מי ייתן מציון ישועת ישראל".

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 337)

ראשית גויים עמלק (כד,כ)

"גויים" - היינו שבע האומות, המסמלות את שבע המידות הרעות.
 "עמלק" - רומז לישות וגאוה, יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו.
 "ראשית גויים עמלק" - שורש לכל המידות הרעות הוא גאוה וישות.

(תורה־אור, מגילת־אסתר, עמ' צה)

בחיים חיותו בעלמא דינ¹³ (שאו הוא ה"סך-הכל" של כל עמלו אשר עמל במשך ימי חייו)

- יהיה כל אחד מהם בבחינת "צור גדול" שעל ידו יהיה בנין העיר, הסביבה והמדינה כולה.

ונוסף לזה - בשלב שלאחרי זה - יש צורך ב"צור גדול" כפי שמתבטא גם בבנין כפשוטו - בנין גשמי, שכוונתו ועיקרו שיהיה בו העניין הרוחני, שלכן, משתדלים לבנות כמה בנינים ביחד, שבהם יהיו מרוכזים כל העניינים השייכים להפצת המעיינות חוצה.

ד. [...] כלומר: אף-על-פי שנתבאר [לעיל] שמספיק "פרהסיא" של עשרה מישראל בשביל להגיע ולחדור בכל העולם, מכל מקום, כשמדובר אודות חסידים - אין להסתפק בהמשכה לדרגת המטה מטה, אלא צריכים להשתדל להוסיף ולהרבות יותר ברכה, יותר קדושה ויותר הצלחה, כך, שעשרה מישראל, ואפילו מאה, אלף וריבוא הרי זה עדיין מעט, אלא יש צורך בששים ריבוא נשמות, ולא עוד אלא ששים ריבוא נשמות שהם שרשים, שכל אחד מהם מתחלק לששים ריבוא ניצוצות (כמבואר החשבון בתניא¹⁴ - בהמשך ובמסיכות לביאור¹⁵ אודות המעמד ומצב של ימות המשיח, ואופן העבודה שצריכה להיות בעולם הזה בתור הכנה לימות המשיח),

שלכן צריכה להיות ההשתדלות בהפצת המעיינות עד לחוצה יותר ויותר, ובהצלחה.

ולא כמו אותם שוטים שמתעטפים באצטלא של יראת שמים, ואומרים, שכאשר מוציאים את הבעל שם טוב לרחוב, אין הבעל שם טוב מרוצה מכך, אלא צריכים להשאירו סגור בספר ולהניחו על גבי מדף גבוה, ומי שעדיין אינו מקיים כל תרי"ג המצוות עם כל דקדוקי סופרים, אסור לו, ח"ו, לדעת אודות הבעל שם טוב!...

שיטה כזו היא היפך תורת הבעל שם טוב

לבני-אדם למטה, "אדם" על שם אדמה לעליון⁸, משמע, שכך צריך להיות גם בעבודתם.

והעניין בזה - נתבאר לעיל במאמר:

עניין ה"מים (ש)עולים" . ולא היו מניחים לעשות את היסוד - הרי זה כפי שמבאר רבינו בתורה אור¹⁰ בפירוש הכתוב¹¹ "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", ש"מים רבים" קאי על הטרדות כו' שמצד עניני הגוף ועולם הזה, ואף-על-פי-כן, "לא יוכלו לכבות את האהבה" של הקב"ה לבניישראל ושל בניישראל להקב"ה.

ו"צור גדול" - הרי זה על דרך מה שכתוב "כי מראש צורים אראנו", דקאי על ה"אהבה המסותרת" ש"נכלל בה גם דחילו"¹², שהוא עניין התוקף שלמעלה מטעם ודעת, וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה: "אזוי און ניט אַנדערש",

- לאחרי זה יש להמשיך זאת בסדרי העולם, בעבודה מסודרת על-פי טעם ודעת, שזהו עניין "מגבעות אשורנו", אבל, כל זה צריך להיות מיוסד על "צור גדול", שזהו התוקף שלמעלה מטעם ודעת -

ובאופן כזה יכולים לבנות מדינה שלימה עבור מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ג. ומזה מוכן (גם על-פי טעם ודעת), שבשביל תועלת העבודה, צריך להיות בכל מקום "צור גדול" - כפי שרואים בפועל, שכדי לפעול בעיר ובסביבה, יש צורך שתהיה אחיזה ב"מקום מרכזי", שכולם יודעים שאליו ניתן לפנות ולשאול ולקבל הוראות, עזר וסיוע וכל הצרכים הדרושים לעבודה בהפצת המעיינות חוצה.

ולכן, בשנים האחרונות השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, לשלוח שלוחים בכמה מקומות, אשר, עם היותם יחידים, הנה על-פי דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה שאמר בשנה האחרונה

13) כנראה הכוונה לשיחת אחש"פ תש"ט (סה"ש תש"ט ע' 321 ואילך): "יערער יחיד איז אַ רביס", עיי"ש בארוכה

(המו"ל).

14) פל"ז (מח, א).

15) פל"ו. רפל"ז.

8) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

9) פ"ב ואילך (לעיל ע' 173 ואילך).

10) ר"פ נח.

11) שה"ש ת, ז.

12) תניא רפי"ח. רפכ"ה.

פרשת בלק

פרשת בלק

פרשתנו נקראת על שמו של בלק ולא על שמו של בלעם, שכן בלק היה היועץ והיוזם, והוא הכניס את בלעם לעניין. לומר לך, שגם בנתינת עצה בלבד יש להיזהר זהירות רבה.

(שיחת ש"פ בלק תשל"ג)

וישלח מלאכים אל בלעם בן בער (כב,ה)

נאמר בספרים שבלעם ועמלק שייכים זה לזה. וסימנך: כשכותבים 'בלעם' ומתחתיו כותבים 'עמלק', אזי בצד הימני ייקרא 'בלעם', ובצד השמאלי ייקרא 'עמלק'. שניהם, עמלק ובלעם, רומזים לאדם המחטיא את חברו במעטה של צדקות ויראת שמים. עמלק, שהיה מבני בניו של עשיו, הוא הרי מיוחס, נכד לאבות הקדושים אברהם ויצחק; ובלעם היה מבני בניו של לבן (סנהדרין קה), שטען "הבנות בנותי והבנים בני" (ויצא לא) - הוא שייך לבית ישראל.

העצה נגד השפעתו של אדם כזה היא התחזקות באהבת ה' ויראתו. וסימנך - גם בשתי המילים 'אהבה' ו'יראה' יש אותו רמז שבתיבות 'בלעם' ו'עמלק':

בל	עמ
עמ	לק

יר	אה
אה	בה

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 338)

אשר תברך מבורך (כב,ו)

מדוע נאמר "מבורך" (היינו שהוא מבורך מכבר), ולא "יבורך"? מתרץ רבי מיכל מזלוטשוב: לא ייתכן שבלעם ימשיך ברכה למישהו, שכן הוא לא היה שייך כלל לברכה; כל מעיינו היה אך ורק קללה. לכן נאמר "אשר תברך מבורך" - מעצמו, מכבר. מוסיף כ"ק אדמו"ר האמצעי:

מה שמצינו שבלעם בירך את ישראל וברכותיו נתקיימו - אין הכוונה שהברכה נמשכה מבלעם עצמו, שכן בלעם לא היה שייך לברכה, כאמור. הברכה ניתנה כבר מהקב"ה, אלא שהיה צורך שהיא תצא גם מפיו של אותו רשע, בבחינת "מלאך רע עונה אמן".

(תורת חיים א עמ' קי)

לא הביט אוון ביעקב (כג,כא)

פירוש - מה שלקח יעקב את הברכות מעשיו לא היה באוון ובמרמה. וטעם הדבר הוא, שכן בעצם היו ברכות אלו של יעקב, אלא שיצחק לא רצה להעניקן ליעקב, משום שהיו ברכות גשמיות, ואילו דרכה של תורה היא "פת במלח תאכל" (אבות פ"ו). אך רבקה היתה סבורה שאמנם

(כפי שנתבארה בארוכה על ידי אדמו"ר הזקן¹⁶) - שהנהגתו היתה לבוא לאנשים פשוטים, שנמצאים במצור ובמצוק מצד עניינים גשמיים, ובמילא, אין זה פלא אם הם "נרחים" ו"אובדים" ב"ארץ אשור" או ב"ארץ מצרים"¹⁷, ודווקא בשבילם התהלך הבעש"ט ברחובות ובשווקים, ושם נתגלה בכל תוקף עוון (כמבואר בארוכה בכמה סיפורים), ופעל לעשות מהם "מצוקי ארץ"¹⁸, צורים גדולים, שעליהם יעמוד בנין המדינה כולה.

כיצד נעשה עניין ה"פוצו", ומהי ההוכחה שאכן

צורים אראנו ומגבעות אשורנו", כדאיתא במדרש²³ שקאי על האבות והאמהות.

ונתבאר העניין בעבודה, שהעבודה שנקראת בשם "גבעות" אין בה הגבהה ותוקף, והיינו, שזוהי אמנם עבודה באהבה ויראה, אבל האהבה ויראה הם בקטנות, דהיינו במדידה והגבלה, ולא כמו "הרים" שהם בהתנשאות למעלה, עד להררי א"ק, ובפרט "ראש צורים", על הפסגה ("אויפן שפיץ"), דהיינו בשרשו ומקורו, שהוא עניין המדות כפי שהם למעלה ממדידה והגבלה.

כדי לפעול בעיר ובסביבה, יש צורך שתהיה אחיזה ב"מקום מרכזי", שכולם יודעים שאליו ניתן לפנות ולשאול ולקבל הוראות, עזר וסיוע

אמנם, אף-על-פי שבחינת "ראש צורים" היא עבודה נעלית, מכל מקום, התכלית היא העבודה בחיי היום-יום, והרי אי אפשר לעמוד בתמידות בתנועה של מסירת נפש, אלא יש צורך בעבודה מסודרת, שבשבילה יש לנצל את השכל, הבנה והשגה.

וזהו אופן עבודת ה"גבעות" - שמורה על המדידה וההגבלה שעל-פי שכל, הבנה והשגה, אלא, שזהו שכל והבנה והשגה דקדושה, ובא לאחרי היסוד של "מראש צורים", שהוא עניין העבודה במסירות נפש, וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שצריך להיות "אזוי און ניט אַנדערש".

ובתוספת הדגשה בזה - שמילוי רצון העליון הוא דווקא על ידי "המעשה הוא העיקר"²⁴, במצוות מעשיות בפועל, וזהו "מגבעות אשורנו", שדווקא "מגבעות", נעשה "אשורנו" - לעצמות ומהות - מקרוב, כיון שעל ידי זה נתמלא רצון העליון.

1. ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע למשל שבדבר ש"מראש צורים" ו"מגבעות" קאי על האבות והאמהות:

(23) במדבר"ד פ"כ, יט. ועוד.

(24) אבות פ"א מי"ז.

נעשה עניין "פוצו" - כאשר המעיינות מגיעים ונשמעים ("עס הערט זיך אָן") ב"חוצה";

אבל אם סוגרים זאת בתוך הספר - הרי זה היפך כוונת הבעל שם טוב, והיפך כוונת התורה, ובמילא הרי זה היפך כוונת הקב"ה, שרצונו שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים, ודווקא בעולם הזה הגשמי, שרובו ככולו רע, ונקרא עולם הקליפות, והרשעים גוברים בו (כמו שכתוב בעץ חיים¹⁹ והובא בתניא²⁰) - שם צריך להפיץ רזין דרזין דאורייתא, ושם פועלים שתהיה "אתהפכא חשוכא לנהורא"²¹, שעל ידי זה "אסתלק יקרא דקוב"ה"²² באופן שנעשה לו יתברך דירה בתחתונים.

* * *

ה. דובר לעיל (במאמר²) אודות עניין "מראש

(16) ראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' תנ.

(17) ישע"י כז, יג.

(18) שמואל-א ב, ח - הובא בשמו"ר שם.

(19) ש"מ"ב ספ"ד.

(20) ספ"ו. פכ"ד.

(21) ראה זח"א ד, א. הובא בתניא ספ"י.

(22) ראה זח"ב קכח, ב. הובא בתניא פכ"ז.

"ותן חלקנו בתורתך"

יהי רצון מלפניך . . שייבנה בית המקדש במהרה בימינו
ותן חלקנו בתורתך (פרק ה, משנה כ)

"ותן חלקנו בתורתך":

מהלשון "חלקנו" סתם, מבלי לפרש איזה חלק - משמע, שהדברים אמורים על החלק בעולם שיש לכל אחד ואחד מישראל, שניתן לו חלק בעולם כדי לברור, יחד עם בירור גופו ונפשו הבהמית. ועל זה היא הבקשה "ותן חלקנו בתורתך" - שבירור החלק בעולם ("חלקנו") יהיה בדרך הבירור של תורה ("בתורתך").

וביאור החילוק בין שאר אופני הבירורים לדרך הבירור של תורה:

כללות עניין הבירורים הוא - שבדבר המעורב טוב ורע, מפרידים את הטוב מן הרע, את הטוב מעלים לקדושה, ואת הרע דוחים ומאבדים. אולם בירור זה הוא בדרך מלחמה - כי הנפש שיש בדבר (כידוע שבכל דבר, אפילו בדומם, יש נפש וחיות רוחנית) מתנגדת לבירור, כיוון שאין רצונה שחלק ממנה יידחה ועל-אחת-כמה-זוכמה יאבד, ולכן יש צורך בעניין של מלחמה כדי לפעול את הבירור.

ונוסף על הצורך בבירור בדרך מלחמה מצד הדבר המתברר, יש צורך בזה גם מצד האדם המברר - דכיוון שיש לו נפש הבהמית שמתאוה לעניינים בלתי-רצויים, הרי גם מצידו צריך להיות הבירור בדרך מלחמה. [.] וזהו כללות עניין הבירור בדרך מלחמה, שבזה נכלל גם הבירור שבעניין המצוות, ולדוגמה: מצוות תפילין, שלוקח עור בהמה ומעבדו לעשות ממנו תפילין, ויש בזה כמה דינים, כמו עיבוד לשמה, וכיוצא בזה - הרי צריך להיות בזה עניין של מלחמה, שלא יעשו מעור זה עניינים אחרים, ושלא יתערבו עניינים של פניות (היפך ד"לשמה"), וכיוצא בזה.

אמנם, הבירור שעל-ידי התורה אינו בדרך מלחמה, כי אמרו חז"ל "מאן מלכי רבנן". והנה, הסדר דמלוכה הוא באופן שכאשר המלך רוצה לפעול דבר מסוים, אינו צריך להתעסק עם הדבר, אלא הוא נשאר בהיכלו, ורק גוזר שיעשה הדבר באופן כך וכך, ובמילא נעשה הדבר כרצונו על-ידי השרים והעבדים, כך שהמלך מצד עצמו אינו צריך להתיירא משום דבר, כיוון שאינו בא באופן של התלבשות כו'. ובאופן כזה הוא הבירור דתורה - שאין צריך להתעסק בהדבר המתברר (ובמילא לא שייך שיהיה אחיזה להרע), כי אם, ללמוד בתורה ולפסוק כיצד צריך להיות הדבר על-פי התורה, ובהתאם לכך נעשה הבירור בדרך ממילא.

וטעם הדבר - כיוון שכל ענייני העולם נעשים על-ידי התורה, כמאמר רז"ל "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", "התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה" שעל-ידו "בורא את העולם". [.] וזהו תוכן הבקשה "ותן חלקנו בתורתך" - שבירור חלקו בעולם יהיה באופן הבירור דתורה, שאז אין צורך במלחמה, ואין מקום לאחיזה כו'.

(מהתוועדות שבת פרשת בהר בחוקותי, ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ח עמ' 175-172 - בלתי מוגה)

(כמבואר עניינים בארוכה), ובכללות - שיעמידו בית בישראל, בית שעליו תאמר התורה "בנתה ביתה"³¹, שזהו עניין של בנין, ולא להיפך ח"ו. ואז נעשה עניין "נקבה תסובב גבר"³² - שהיא מוסיפה כוח וחיות בעבודתו של הגבר בענייניו הוא, וכמדובר בהתוועדות שלפני זה³³, שהגיע הזמן שהנשים תזרזנה את האנשים בלימוד שיעורי תורה ובנתינת הצדקה, ועל דרך זה בשאר עניינים ששייכים לכאורה לבעל והאב בלבד, ועל אחת כמה וכמה בנוגע לעניינים המשותפים, כמו חינוך הילדים, שזהו עניין משותף לאב והאם, שכן, אף-על-פי שהחינוך על-פי התורה מגיל שש שנים ומעלה מוטל לגמרי על אחריות האב³⁴, הרי האשה היא "עוזר כנגדו" גם בעניין זה.

ז. המורם מהאמור:

עניין "מגבעות אשורנו" כפשוטו ("אין מקרא יוצא מידי פשוטו"³⁵) קאי על ארבע האמהות, ונמסר אחר כך לכל אחת ואחת מנשי ובנות ישראל - שתמלאנה את תפקידן לבנות בית באופן שהקב"ה יוכל לומר "כאן אני קובע את המדינה", מבלי להתיירא מפני ה"מים רבים" של עולם הזה ושל הגוף ונפש הבהמית,

וכיון שבונים מדינה עבור מלך מלכי המלכים הקב"ה, הרי זו מדינה שיש בה כל טוב רוחני וכל טוב גשמי.

(קטעים מהתוועדות י"ב תמוז ה'תש"כ.
תורת מנחם, כרך ח עמ' 200-208:217)

עניין ה"עוזר כנגדו"²⁵ - שזהו תפקידם של נשי ובנות ישראל הצדקניות - להביא בפועל את כל העניינים הקשורים עם מילוי צרכי האדם. והיינו, שהבעל מביא כסף הביתה, ותפקידה של האשה הוא לרכוש בכסף את כל הדרוש לאכילה ושתייה וכל שאר צרכי האדם.

וכמו בגשמיות, כך גם בעניינים רוחניים - כפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו הידוע²⁶, שהעניינים היותר גדולים נמסרו בידן ולאמינותן של הנשים, החל מעניין טהרת המשפחה - שזהו עוד קודם לידת הבנים והבנות - שסומכים לגמרי על האשה, כמו שכתוב²⁷ "וספרה לה", וכמו כן לאחר לידת הבנים והבנות, הרי החינוך שלהם בשנים הראשונות מוטל לגמרי בידי האשה, ובפרט כפי שנקבע בארצות-הברית, שכן הוא אפילו בשנים שלאחרי זה, שהרי הבעל עסוק בענייני העולם מחוץ לביתו, ואילו בנוגע לכל העניינים שבבית פנימה, כולל גם חינוך הבנים והבנות, ביכולתו לומר רק בכללות, ואילו בפרטיות - כפי שהעניינים באים בפועל - הרי זה תלוי בעקרת הבית, "מגבעות אשורנו"²⁸.

וביחד עם מסירת התפקיד - נותן הקב"ה גם את הכוחות למלא את התפקיד. והעניין בזה - שכל אחת מנשי ובנות ישראל נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה, והרי אין זה רק מליצה, אלא, כשם שמצינו גבי האבות, "אין קורין אבות אלא לשלשה"²⁹, ש"בחינת האבות צריך להיות בכל אדם"³⁰, היינו, שאצל כל אחד מישראל ישנם המדות של אברהם יצחק ויעקב, כמו כן בנוגע לאמהות, "אין קורין אמהות אלא לארבע"²⁹, שאצל כל אחת מנשי ישראל ישנם המדות של שרה רבקה רחל ולאה

(25) בראשית ב, יח. וראה יבמות סג, א.

(26) נעתק ב"היום יום" כו אדר שני. וראה גם מכתב כ"ה אייר שנה זו (אג"ק חי"ט ס"ע שיג).

(27) מצרע טז, כח. וראה כתובות עב, א.

(28) ראה גם תו"מ חכ"ו ע' 40. וש"נ.

(29) ברכות טז, ב.

(30) תו"א ר"פ וארא.

(31) משלי יד, א.

(32) ירמי' לא, כא.

(33) שיחת ש"פ נשא, ט' סיון סי"א (לעיל ע' 137 ואילך).

(34) ראה אנציק' תלמודית ערך חנוך ס"ביג (כרך טז ע' קסה ואילך). וש"נ.

(35) שבת סג, א. וש"נ.

ניצחון משיח מתחיל בקיום המצוות בפשטות

מ'כוכב' ל'שבט'

בפרשה דמינה אולינן נאמר "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", "אראנו" מרחוק, ו"אשורנו" מקרוב. וכמו כן נזכרו ב' לשונות אלו בהמשך הסדרה: "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל". והעניין בזה:

"כוכב" - קאי על "מלכא", ו"שבט" - קאי על "משיחא" (כפירושו התרגום). כלומר: "דרך כוכב" הוא אמנם התחלת ענין המלוכה, אבל, זהו רק מלך סתם, ועדיין יכול להיות מצב שילחמו נגדו כו'; ולאחרי זה בא במעמד ומצב של "קם שבט", דקאי על מלך המשיח, אשר, הסימן אודותיו הוא ש"לחם מלחמות ה'... ונצח", כדברי הרמב"ם שאז יודעים שהוא לא רק מלך כשר, אלא "הרי זה משיח בודאי".

ועניין זה מובן גם מדיוק לשון הכתוב, שגבי "כוכב" נאמר השם "יעקב", וגבי "שבט" נאמר השם "ישראל" - שהרי השם "ישראל" מורה על דרגא נעלית יותר מאשר השם "יעקב";

והרי זה ענינו של משיח ("שבט", "משיחא") - להעמיד את כל בני-ישראל במעמד ומצב שיהיו נקראים בשם "ישראל", על שם "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל", היינו, שפועלים בעולם כרצונם, אם רק הרצון שלהם הוא כפי התורה ומצוות.

[...] ובהתאם לסדר הכתובים, "אראנו" ואחר כך "אשורנו", "כוכב" ואחר כך "שבט" - הרי כשם ש"שבט" הוא למעלה מ"כוכב", כמו כן "אשורנו" הוא למעלה מ"אראנו", והיינו, שמעניין "אראנו" באים ל"דרך כוכב מיעקב", ומעניין "אשורנו" באים ל"קם שבט מישראל".

והעניין בזה:

"אראנו" (מרחוק) - קאי בכללות על העבודה שמצד בחינת החכמה שנקראת בשם ראייה; ואילו "אשורנו" (מקרוב) - קאי על העבודה המסודרת שהיא במדידה והגבלה, להיותה מצד כחות פנימיים שבאים בלבושים כו' (כמדובר לעיל במאמר), שזהו כללות עניין לימוד התורה וקיום המצוות באופן מסודר.

אמנם, דוקא על ידי העבודה ב"אשורנו" באים לעניין "קם שבט מישראל":

על ידי הקיום כפשוטו של התורה ומצוות - "אשורנו" - ממלאים את הרצון העליון.

ולכן, גם אלו שהם בדרגת "ישראל", צריכה להיות אצלם העבודה של "אשורנו", מצד בחינת "יעקב" שבהם,

ודוקא על ידי זה באים ממעמד ומצב של "כוכב", "מלכא" סתם, שלוחם מלחמות ה' - למעמד ומצב של "קם שבט מישראל", שישנה ההוכחה שהוא ("מלכא) משיחא", כיון שניצח ופעל שיהיה מעמד ומצב של "שרית עם אלקים ועם אנשים", שמנהיג את העולם כולו ומעמיד אותו באופן של "כמים לים מכסים".

(משיחת ט"ו תמוז ה'תש"כ. תורת מנחם כרך כח עמ' 246-248)

במסכת ברכות כח, ב - וביאור הרבי בביאורים להגדה עמ' קצט] מספר גבורות ה' למהר"ל פ' נ"ג, וזה לשונו: "...אי נמי לאו דוקא שהי' בן שמונה עשר, אלא כך אמרו בגמרא דכשהי' בן שמונה עשר גדלו לו שערות לבנות קצת וממילא כשהי' בן חמישים נראה לגמרי זקן כבן שבעים שנה וזה עיקר", עכ"ל.

ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וזה לשונו הקדוש: "אבל ראה סי' האריז"ל". עכ"ל.

ושם (בהגדה של פסח) דאמרו כבן שבעים שנה "שבאותו העת נשלמו לו שנותיו החסרים מגלגול ראשון".

ד. שם בהערה י' שאלו על מה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בהגדה של פסח וזה לשונו הקדוש "...ומנהג בית הרב לאחוז המצוות השנייה והשלישית (על ידי המפה שעליהם) ולהניח ידיו על המרור והכורך - עד על שום השני". עכ"ל. דצריך עיון למה קורא הכא בשם כורך ולא בשם חזרת?

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לתקן בתיבות "על המרור והכורך" - שצריך להיות: "על המרור ושל כורך".

ולכאורה הכוונה היא, דצריך להניח ידיו בין על המרור שיוצא ידי מצות מרור ובין על המרור שיוצא ידי כורך.

גם לגר - אות בספר תורה

"מאין יקח נשמה וחיות אם לא מהספר-תורה" - תשובה זו השיב הרבי בנוגע לגר צדק; לפי הידוע שישראל ראשי תיבות יש שישים ריבוא אותיות לתורה (הדברים התפרסמו ב'הערות הת' ואנ"ש' אשען-פארקווי גליון כד (תצוה ש"פ זכור תשמ"ב) עמ' ד' (הערה וא"ו)).

בשעתו:

א. בגיליון י"א ניסן (י (מט)) הערות ב' וג' דנו בקשר למנורות שהיו במקדש שנשברו על ידי טיטוס או הובאו אל טיטוס וכו' עיי' שם.

על כך כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וזה לשונו הקדוש:

בפשטות י"ל כהנ"ל - דהיו מנורות שבהם הנרות דרמב"ם הל' ביהב"ח בסופן. עכ"ל.

דהנה, בסוף הל' י"א - י"ב: "בשחר קודם שיעלה עמוד השחר סמוך לו יבוא הממונה של מקדש... ונכנסו אחריו הכהנים ושתי אבוקות של אור בידם... והיו בודקין והולכין את כל העזרה... כסדר הזה עושין בכל לילה ולילה חוץ מלילי שבת שאין בידם אור אלא בודקין בנרות הדלוקין שם מערב שבת" עכ"ל. דמזה מובן שהיו עוד מנורות במקדש (בנוסף למנורה שבה קיימו מצות הדלקת הנרות במקדש) שבהם היו הנרות שעליהן מדובר ברמב"ם הנ"ל.

ב. שם בהערה ז' מובא מ'ספר המאמרים תרע"ח' (ע' קצט) בעניין הגילגולים וזה לשונו: "אבל מה שאין ממנו גילויים אין זה נוגע כלל להנפש" עכ"ל. ושאלו על-זה מ'ספר מאמרים עטר"ת' (ע' ש) וזה לשונו: "הנה זהו מפני שמוכרח לבלי להתגלות הרייזה צער אל הנפש".

ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וזה לשונו הקדושה:

[ש]ל[ומר] החילוק בין עצם הנפש והתפשטותה. עכ"ל.

והיינו דמה שנאמר בסה"מ תרע"ח שאין נוגע לנפש מה שאין גילויים ממנה מוסב על עצם הנפש, והנאמר בסה"מ עטר"ת שכשאינה יכולה להתגלות הרייזה צער לנפש - הכוונה היא להתפשטות הנפש.

ג. שם בהערה ט' העירו [אודות דברי רבי אליעזר בן עזריה - הרי אני כבן שבעים שנה

באוהלה של תורה

כשהרבי רמז למנהגו שלא לישן בלילות שבת-קודש • גם הסבא עסק במקצוע זה, הפתיע הרבי את האב... • כהרף נפתרה קושיית הרב מניו-יורק • מה הטעם לשינוי מגילת המהר"ש מהמנהג הנפוץ בכתובת עשרת בני-המון? • והאם היו עוד מנורות במקדש? • כמה תגובות והתייחסויות הרבי להערותיהם של התמימים

ותידד שנת

בין חסידים ידוע (ראה 'ימי מלך' כרך א' עמ' 256) על מנהגו של הרבי - על-פי הוראת חותנו, כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ - להיות ער בכל ליל שבת-קודש.

היה מי שמצא בספר מסויים כי הנהגה שלא לישן בליל שבת קודש קשורה במנהג אי השינה בליל חג-השבועות, והרי לכולי-עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל (שבת פו עמ' ב), ולכן יש מקום שלא לישון בכל ליל שבת-קודש.

באמת יתכן שרמז רמז הרבי עצמו למנהג זה, ביום ב' דחג-השבועות תשכ"ב (תורת מנחם כרך לד עמ' 52, מלקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1024). בהתבטאותו אודות סיפור חז"ל בדבר שנתם של ישראל, כשהוא מדגיש:

שצריך לתקן את הדבר (על-ידי זה שנוערים בליל שבועות, ועל-דרך זה בכל השנה), הכוונה ב"ועל דרך זה בכל השנה" היא, ככל הנראה, לכל שבתות השנה!

בדרכו של אברהם

מעשה בצאצא למשפחת אדמורי"ם שעסק לפרנסתו בניהול מסעדה. הלה זכה לעידוד מהרבי

על כך. בהזדמנות אחת, כאשר אביו התקבל ב'יחידות', קבל לפני הרבי על כך ושאל אם נשמתו של בנו ירדה לעולם כדי לנהל מסעדה.

"מה בכך?!", הגיב הרבי, והוסיף: "נו, היה לו גם סבא שנהג כך".

האב תמה ואמר שלא היה ידוע לו על מישהו במשפחתו שניהל מסעדה. והרבי מיהר להשיב:

הסבא ר' אברהם - אברהם אבינו ע"ה - שנטע אשל בבאר שבע, כדברי חז"ל על הפסוק (וירא כא, לג).

"איך יתכן להשוות?" המשיך האב ושאל, "הלא אברהם אבינו נהג כן להיותו איש החסד?".

הרבי הגיב:

במודרש [בראשית רבה פרשה מט, ד. הובא בתוספות שאנץ לסוטה י"ד סוף עמוד א. וראה לקוטי שיחות כרך טו עמ' 122] איתא שאף אברהם נטל שכר עבור כך!...

בן פקועה לקרבן

הרב י' בעלסקי מניו-יורק פרסם בשנת תשד"מ הערה נרחבת בעניין פסול יוצא-דופן לקרבן (פורסמה ב'הערות וביאורים' אהלי תורה נ"י. גליון רמט - כ"ף מנחם-אב, עמודים ח"יב). בין השאר הוא מציג קושיא שהציע לפני הרבי ב'יחידות'.

"ועדיין צריך-עיון שיטת רש"י דבן פקועה פסול לקרבן רק מצד גזירת-הכתוב ד"כי יולד - פרט ליוצא דופן", תיפוק ליה משום דהולד הוי שחוט וחסר לנו עבודת השחיטה שהיא אחת מד' עבודות הקרבן כמו שמבואר בתוספות.

"וכאשר הצעתי קושיא זו לפני הגאון הצדיק כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א אמר לי כהרף עין דעבודת השחיטה יכול לקיים אפילו בבן פקועה, דהא אפשר לשוחטו כשאר כל בהמה, ורק דלא שייך היתר שחיטה וזה לא איכפת לן. עדי-כאן-לשונו-הקדוש.

[ומסיים הרב הנ"ל: "וכיוון [=הרבי] לגדולי האחרונים כמו ה'תורת חיים' שתירץ כן".

שינויי גירסאות ברמב"ם

הבחור הת' יוסף יצחק טייכטל (אז מתמימי 770, כיום ראשי-ישיבה בצרפת) העיר על מה שנאמר בהתוועדות שבת פרשת עקב תשד"מ לגבי גירסת הרדב"ז ברמב"ם הלכות נדרים, שכן הוא גם בפירוש המשניות שבהוצאת קאפח. הרבי הזכיר את הדברים בשיחת מוצאי כ"א מנחם-אב (התוועדות תשד"מ כרך ד' עמ' 2436), ולמחרת ביום ב' כ"ב מנחם-אב ענה לו (רישומה של שנה - תשד"מ - בבית חיינו עמ' 290):

עוד מגדיל הקושיא כי מפ[ו]רש במהד[ור]ה[ו] ק[מא] כתב הרמב"ם כגירסתנו ואח[ר] [כך] שינה - צ[ו]ר[ו]ח[ו]ת [ל]היות [מקור חזק ביותר.

השאייר להחלטת הסופר

ברשימות היומן (תרצ"א; תרח"צ) איתא (עמ' קצו; שצה): "במגילה [שכתב] כתב-יד-קדש של אדמו"ר מהר"ש נ"ע לא היו כתובים עשרת בני המן בעמוד בפני עצמו [לברזן], ונעתקו הדברים גם בספר המנהגים עמ' 73.

באחת השנים (בערך תשכ"ה) סיפר אחד מאנ"ש בלונדון לרבי, במהלך 'יחידות', כי הוא הזמין אצל סופר סת"ם מגילה ועתה הוא מתלבט אם להורות לו לכתוב את עשרת בני המן בעמוד בפני עצמו, כנהוג בעולם, או שיש לבקש ממנו לעשות כפי

שהיה במגילת אדמו"ר מהר"ש. הרבי התבטא בערך כך:

על-פי סברא יש לבאר טעם כתיבת אדמו"ר מהר"ש: ידוע שיש בתנ"ך אותיות רבתיות (גדולות) וזעירות (קטנות), וגם שמות עשרת בני המן עצמן כתובות מאותיות אלו. נמצא, שהאותיות הזעירות (קטנות) שבשמות בני המן [=אם ייכתבו כנהוג בעולם] הרי הן לפעמים גדולות יותר מהאותיות הרגילות שבכל המגילה.

[מעין דברים אלו כתב גם הגר"א בסתרצ"א: "מה שכותבים עשרת בני המן בעמוד בפני-עצמו ובאותיות רבתות, ושיבוש הוא דהא לא נמסר לנו לכתוב עשרת בני המן באותיות דא"כ רכתא, אלא העיקר דמה שכתוב שם [=בירושלמי] בריש דפא היינו בריש כנ"ל... וכשאר אותיות המגילה".]

(נרשם בשעתו על-פי זכרון הרב לוי-יצחק רסקין - כיום מו"צ אנ"ש בלונדון).

אמנם, לפועל לא הכריע הרבי, והורה שהשואל יסביר את הדברים לסופר סת"ם, והלה יעשה כפי שיחליט.

[וראה בארוכה בספרים שהובאו על ידי הגר"י שי' יוסף, בספר חזון עובדיה פורים עמ' רנט"רסא].

הארות הרבי להערות התלמידים

בי"א ניסן תשד"מ התפרסם גיליון מט של קובץ הערות הת' ואנ"ש אשען פארקווי. כנראה לאות חביבות ועידוד התייחס הרבי בכתב-יד-קדשו לארבע הערות שהתפרסמו שם, בנגלה ובחסידות, והללו התפרסמו בגליון נ שהופיע לקראת שבת פרשת קדושים תשד"מ.

יצויין, כי מתוך הארבע, שתיים מהן הן הערות חשובות במיוחד. אחת נוספה מאוחר יותר בדפוס ב'יחידושים וביאורים' להלכות בית הבחירה לרמב"ם' (עמ' נא סוף הערה 6); אך בינתיים לא תוקנה בלקוטי שיחות (כרך כו עמ' 201 סוף הערה 18). והשנייה - שבה תיקן הרבי מילותיים בהגדה שלו.

הדברים מובאים אפוא בלשונם, כפי שנדפסו